

dejstev, veliko manj so lahko kazalec, kolikšna je učenčeva jezikovna oziroma sporazumevalna zmožnost.

Pouk slovenščine se bo prav gotovo usmeril k pripravi učencev na maturitetni preskus. Vsaj še nekaj generacij (najmanj tiste, ki zdaj obiskujejo prvi, drugi in tretji letnik srednje šole) se bo pripravljalo na maturo po katalogu znanj, ki je pred nami. Ali bo tako zasnovani pouk dovolj prispeval, da se bodo učenci naučili organizirati svoje misli in jih tudi sporočiti, da bodo znali oblikovati različne besedilne vrste — pisma, poročila, navodila, grafikone, priročnike...? Bo njihovo razmerje do materinščine tako, da se nam v prihodnosti ne bo treba več spraševati »slovensko ali angleško«? Ali ne bo ustno sporočanje, ki je za človekovo življenje bistveno, v imenu uspešne priprave na standardizirano maturo celo pri materinščini zanemarjeno? Od kot ideja, da bi ustni del izpita (samo 20 % ocene) nadomestila izpitna mapa, ki jo poleg dokazil o govornem nastopu spet sestavljata dva testa?

Ob vseh pomislekih pa prihajajoča matura za pouk slovenskega jezika in književnosti gotovo prinaša tudi marsikaj pozitivnega:

- Nastajajo novi priročniki: Esej in šolski esej, Književnost v prvem letniku srednje šole (priročnik za učitelje).
- Nastati bo moral nov učbenik za slovenski jezik, pri nastajanju katerega bo nujno upoštevati, da mora učenje jezika temeljiti na najboljših mogočih opisih jezika.
- Nastati bo morala institucija, ki se bo profesionalno ukvarjala z izdelavo učbenikov in učnih gradiv za slovenski jezik.
- Dodatno pozornost bo treba posvetiti strokovni, didaktični in metodični usposobljenosti učiteljev slovenskega jezika.
- Na podlagi zahtev, ki jih pred učitelje slovenskega jezika postavlja predmetni katalog, bo treba znova razmisliti in dokazati, kolikšna učna obveznost učitelju slovenskega jezika še omogoča kakovosten pouk.

Darinka Ambrož

Šubičeva gimnazija Ljubljana

Ruski jezik pri maturi

(Predmetni izpitni katalog za maturo. Ruski jezik. Ljubljana.

Republiški izpitni center, 1993)

Poučevanje (oz. nepoučevanje) ruskega jezika na naši srednji šoli je vsa povojna leta izrazito odvisno od političnih, ideoloških, gospodarskih razmer in odnosov. Kljub sedanji popolni oseki pa se je med Predmetnimi izpitnimi katalogi pojavil tudi Ruski jezik.

Splošni del publikacije je enak za vse druge tuje jezike, Posebni del pa so sestavili dr. Aleksandra Derganc, Jože Sever, Janja Urbas in Mira Avsec. V njem so navedena slovnična poglavja, ki jih mora obvladati maturant, s posameznimi primeri in posebnostmi. Pri glasoslovju in oblikoslovju je terminologija ruska, le pri besednih vrstah

je navedeno tudi slovensko poimenovanje. V poglavju o skladnji pa je slovenska terminologija bolj upoštevana.

Sledijo tematska področja, razvrščena v štiri najst osnovnih skupin, z izrazi, besednimi zvezami in frazami, ki naj jih uporablja maturant pri pisnem in ustnem sporazumevanju. S tem so povezani izrazi za tki. komunikacijske funkcije.

Zadnji del priročnika predstavlja vzorec za pisne naloge in 34 vprašanj oz. tem za ustni, razgovorni del izpita. (Pri vprašanju o univerzi bi bilo bolje »Ljubljanska« nadomestiti s »slovenska«, saj je univerza tudi v Mariboru.)

Pri odgovorih na vprašanja, ki naj pokažejo kandidatovo razumevanje teksta, bi bilo treba še bolj paziti, da bo od štirih pravičen le en odgovor. Ker je katalog namenjen tudi učencem, bi bilo dobro za samokontrolo navesti tudi pravilne rešitve, kot je to v Katalogu za francoski jezik.

Vključen je tudi primer umetnostnega besedila in vprašanja v zvezi z njim za tki. »višjo raven«, kjer mora kandidat pokazati tudi sposobnost samostojnejšega interpretiranja besedila. Tu gre za odlomek iz Dostojevskega, ki je jezikovno sprejemljiv, vprašanja pa so najbrže pretežka.

Vsekakor pa bi za »višjo raven« morala biti navedena leposlovna besedila, ki jih mora kandidat poznati in so pri nas dostopna. Osnova bo Skazova Ruska književnost, ki je navedena med literaturo, a v celoti pač ne.

Čeravno bo priročnik še nekaj časa čakal na »uporabnike« dijake, pa je tudi že zdaj čisto praktično uporaben: lahko je dober kačipot študentom slavistike, ki se zaradi srednješolske jezikovne politike ruščine začenjajo učiti šele na fakulteti, pa tudi nekak spremljevalec diplomiranim slavistom, da si osveže znanje.

Božena Orožen

Celje

Denis Poniž – Nada Barbarič – Marjan Štrancar 1993:

Esej in šolski esej, ZRSŠŠ Ljubljana

Ena od novosti pri prenovi srednjega izobraževanja je tudi eksterno preverjanje znanja. Pri predmetu slovenski jezik naj bi učenci pisali šolski esej, katerega naj bi ocenjevali zunanji ocenjevalci. Kot ob vsaki dosedANJI spremembi v šolstvu je bila tudi ta novost med učitelji sprejeta različno; od zavračanja do odobravanja.

Kot pripomoček za učitelje in učence srednjih šol je Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport že v preteklem šolskem letu izdal publikacijo *Esej in šolski esej* avtorjev Denisa Poniža, Nade Barbarič in Marjana Štrancarja.

V prvem prispevku Denis Poniž na kratko predstavi bistvo eseja. Uvrsti ga med polliterarne zvrsti, nakar prikaže njegove začetke in razvoj. V skicirani obliki opozori na nevarnost, da bi že vsak pisni izdelek pri humanističnih predmetih razglašali za esej. Za pisanje eseja je namreč potrebna določena osebna zrelost pišočega in seveda večšina pisanja. Zato ne gre siliti v to-

vrstno pisanje učencev na nižji stopnji izobraževanja. Ob koncu da avtor nekaj navodil o obliki in vsebini šolskega eseja ter navede spisek najznačilnejših slovenskih esejev. Ob teh zgledih naj bi se učitelj in učenec usposabljala za pisanje eseja.

Sledi prispevek Nade Barbarič z naslovom *Pot do šolskega eseja*. Avtorica uvodoma opozori na zagate pri določanju, kaj esej sploh je (različna raba terminov v našem prostoru in drugod). Zatem konkretno prikaže, kako se učenci (Gimnazija Bežigrad) usposablajo za pisanje šolskega eseja.

Prva stopnja je pisanje eseja na prosto temo. Pot se začenja pri pisanju osnovnošolskih spisov. Že ob prihodu na srednjo šolo pa začne učitelj usmerjati učence v pisanje šolskega eseja. Avtorica zelo razvidno prikaže vse stopnje te poti. Vsako od stopenj podkrepi s pisnimi izdelki učencev. Tako njene teoretične predpostavke dobijo potrditev tudi v praksi.